

- слабкий розвиток вітчизняного фондового ринку, відсутність фінансової підтримки з боку держави;
- низька зацікавленість роботодавців у приватних пенсійних програмах через значні відрахування;
- низький рівень доходів громадян.

Незважаючи на це, система недержавного пенсійного страхування має великі перспективи. За оцінками експертів, населення України володіє значним інвестиційним потенціалом. Тобто, йдеться про створення конкурентоспроможного фінансового сектора, який може мобілізувати та надавати економіці України через систему НПФ значні інвестиційні ресурси [2, с. 5].

Найефективніший та швидкий спосіб нормалізувати ситуацію на ринку НПФ – реалізувати накопичувальний рівень пенсійної системи через недержавні пенсійні фонди. Це дозволить сформувати клас сильних внутрішніх інституційних інвесторів та збільшити доходи населення [3].

Реформування української пенсійної системи викликало великий інтерес до недержавного пенсійного забезпечення у всіх сферах бізнесу. З одного боку, розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення сприяє появі "довгих" грошей в економіці, для розширення інвестиційних програм, що забезпечує її безперервний ріст і поліпшення добробуту країни. З іншого боку, впровадження недержавної пенсійної програми на підприємстві дозволяє вирішити цілий комплекс завдань кадрової, маркетингової, соціальної й фінансової політики [4, с.103]. У процесі пенсійного реформування, держава практично не приділила уваги соціальній рекламі й роз'яснювальним роботам з населенням щодо самої реформи й недержавного пенсійного забезпечення. Це приводить до незнання й недостатнього розуміння значення й змісту недержавного пенсійного забезпечення, а саме головне - можливості одержання вигод і переваг, які відкриваються перед підприємством і його працівниками завдяки використанню недержавних пенсійних програм.

Література:

1. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003 № 1057-IV. URL:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.sf/link1/T031057.html.
2. Шевченко Н., Даценко В. Інвестиційна діяльність недержавних пенсійних фондів: проблеми та перспективи розвитку недержавного пенсійного забезпечення. *Україна: аспекти праці*. 2012. № 1. С. 3-7.
3. Підсумки діяльності недержавних пенсійних фондів України в I кварталі 2017 року. URL: <http://finpost.com.ua/news/3496>.
4. Петрушка О. В. Корпоративне пенсійне страхування як складова соціального захисту найманих працівників. *Другі наукові читання пам'яті С. І. Юрія* : зб. наук. праць [м. Тернопіль, 28 листоп. 2016 р.] Тернопіль : ТНЕУ. 2016. С. 101-103.

Мар'яна ПІДЛИСЬКА

студентка факультету фінансів

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н. ст. викладач кафедри фінансів ім. С.І. Юрія Петрушка О. В.

РОЛЬ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ У РОЗВИТКУ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Забезпечена старість і пристойна пенсія - бажання кожного свідомого громадянина. Проте державі з року в рік важче наповнювати Пенсійний фонд та

забезпечувати безбідне існування для людей пенсійного віку. Складна політична, економічна ситуація в країні, демографічні проблеми, зокрема швидке старіння населення, роблять солідарну пенсійну систему забезпечення неефективною. Тому необхідно перейти до багаторівневої системи пенсійного забезпечення, одним з напрямків якого є недержавне пенсійне забезпечення. На сучасному етапі розвитку економіки України гостро постало питання побудови трирівневої системи пенсійного забезпечення, яке відіграє дуже важливу роль у розвитку економіки, надаючи послуги не тільки у сфері додаткового пенсійного забезпечення, а також для задоволення інвестиційних потреб реального сектора економіки шляхом перерозподілу вільних фінансових ресурсів суб'єктів господарювання та населення [1].

Недержавне пенсійне страхування становить третій рівень пенсійної системи, що базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних накопичень і яка забезпечує застрахованій особі після виходу на пенсію отримання, крім пенсії за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням, додаткової пенсії шляхом добровільних пенсійних внесків до недержавного пенсійного фонду, які стануть основою цієї системи.

Одним з можливих напрямів вдосконалення системи пенсійного страхування є розвиток недержавного пенсійного страхування, що займає винятково важливе місце у системі соціального захисту працюючої частини населення. В Україні даний напрямок уже активно розвивається, і підтвердженням цього є поява недержавних пенсійних фондів. Розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні розпочався з 2004 року після набрання чинності Закону «Про недержавне пенсійне забезпечення» [2].

Розвиток недержавного пенсійного забезпечення спроможний послабити в майбутньому навантаження на державне пенсійне страхування та доповнити його новими схемами, які не доступні населенню у загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванні. На нашу думку, цього вдасться досягти, насамперед, через посилення мотиваційних чинників населення до участі в пенсійному страхуванні. Такі заходи вкрай важливі в контексті реалізації комплексу заходів щодо залучення зайнятих у тіньовому секторі економіки до участі в пенсійному страхуванні. Зазначимо, що сьогодні в Україні поширеними є нестандартні форми зайнятості населення—самозайнятість, зайнятість протягом неповного робочого дня та ін. Крім цього, велика кількість громадян України працює за кордоном, зазвичай нелегально, без участі в національних системах пенсійного страхування. Як свідчить зарубіжний досвід здійснення пенсійних реформ, їхньою суттю якраз і було перерозподіл відповідальності між державою, соціальними партнерами та приватними особами. У цьому контексті, в умовах пенсійної реформи в Україні, розвиток недержавного пенсійного забезпечення, створить умови для оптимізації функцій державного пенсійного страхування відповідно до тих завдань, які вона виконує в країні [3].

До переваг недержавних пенсійних схем насамперед слід віднести: високу стійкість до демографічних змін, оскільки розмір недержавної пенсії, періодичність її виплати не залежить від демографічної ситуації в країні, а також від співвідношення працюючих та пенсіонерів; безпосередню залежність рівня пенсійних виплат від ефективності інвестування, а не від стану державних фінансів; вкладник може контролювати стан свого індивідуального пенсійного рахунку; робота недержавних пенсійних фондів є прозорою і чітко регламентується державою.

Основними причинами недостатнього розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні можна віднести: низький рівень дохідності пенсійних активів;

законодавчу неврегульованість окремих питань діяльності ринку недержавного пенсійного забезпечення; низький рівень довіри населення до недержавного пенсійного забезпечення, банківської системи та інших фінансових установ; недостатню зацікавленість роботодавців у фінансуванні недержавних пенсійних програм для працівників [4]; низький фінансовий рівень спроможності громадян для участі у системі недержавного пенсійного забезпечення; низький рівень роз'яснювальної роботи щодо змісту та ролі системи накопичувального пенсійного забезпечення в суспільстві та недостатність її фінансування.

Тому за умови усунення низки причин, ефективної організації, прибуткового інвестування, забезпечення надійності і належного регулювання недержавне пенсійне страхування сприятиме підвищенню доходів пенсіонерів. Трирівнева пенсійна система сприятиме підвищенню фінансової стійкості пенсійної системи, оскільки суттєво зменшується навантаження на солідарну систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. В результаті розвитку недержавного пенсійного забезпечення створюється додаткове потужне джерело інвестиційних ресурсів для розвитку економіки в цілому.

Література:

1. Євтушенко Н.М., Пучко А.О., Царук А.Ю. Розвиток недержавного пенсійного страхування в Україні. *Економічний вісник університету*. 2016. Вип.31(1). С.219-229.
2. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 № 1057-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1057-15>.
3. Петрушка О.В. Недержавне пенсійне страхування як альтернатива забезпечення гідної старості. *Управління фінансами держави, регіону, підприємства та домогосподарства : погляди науковців і практиків*: збірн. тез. доп. Першої інт.-конф. проф.-викл. складу каф. фін. ТНЕУ (14 квіт. 2015 р., Тернопіль). "Вектор". 2015. С. 87–90.
4. Petrushka O. V. Peculiarities of formation and implementation of corporate pension programs in Ukraine. *Науковий вісник Полісся*. Чернігів: ЧНТУ. 2017. № 3 (11). Ч. 1. С.107-110.

Юлія ПЛОНСЬКА

студентка факультету фінансів

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к.е.н. ст. викладач кафедри фінансів ім. С.І. Юрія Петрушка О. В.

АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день серед громадян України постає важливе питання стосовно їхнього пенсійного забезпечення, яке не відповідає належному рівню. Ці проблеми зумовлені, перш за все, невідповідністю доходів та видатків бюджету Пенсійного фонду України, наявністю великого дефіциту, а також існуванням недоліків порядку справляння встановлених законодавством зборів [1, с.137]. Негативними факторами, що впливають на формування дохідної частини бюджету Пенсійного фонду України і на економіку держави загалом, на нашу думку, є наступні: великі обсяги пільг, невідповідність заробітної плати потребам населення, тінізація ринку праці та багато ін.

Пенсійний фонд України як основний орган пенсійного забезпечення стосовно соціального захисту населення є найбільшим позабюджетним цільовим фондом, який